

GLEDALIŠČE

Varovano

Prva slovenska uprizoritev črne satirične komedije

Pod krinko psiholoških raziskav izvajajo srhljive poskuse na pacientih.

območje

Varovano območje je ena redkih političnih dram Nobelovega nagrajenca Harolda Pinterja. Avtor se v njej odziva na paranoično atmosfero hladne vojne, ki je bila v času nastanka drame v enem svojih najbolj zaostrenih obdobj. Temu primerno je Pinter dogajanje umestil v okolje, podobno psihiatrični kliniki. Harold Pinter je dramo napisal pozimi leta 1958. A ker je le dobro leto pred tem krstna uprizoritev njegove drame Zabava za rojstni dan doživela neuspeh in velik odpor kritikov, se je odločil, da Varovanega območja ne bo ponudil na ogled javnosti. Dramo je tako nekoliko predelano dokončal šele leta 1980. Varovano območje je takrat hitro osvojilo evropske in svetovne odre ter dobilo svojo televizijsko verzijo dve leti kasneje na BBC-ju.

Psihološke raziskave

Rdeča nit zgodbe je dogajanje v precej skrivnostni ustanovi za psihološke raziskave človekove odzivnosti na različne dražljaje. Skupina znanstvenikov izvaja različne, tudi precej srhljive poskuse na 'pacientih', ki so jim odvzeli osebna imena in njihove identitete označili zgolj s serijskimi številkami. Utečeno dogajanje prekine smrt enega izmed pacientov, za katerega se kasneje izkaže, da je bil umorjen. Besedilo je pisano kot kriminalka, v kateri izrazito komedijskim situacijam sledijo prizori srhljivega psiho-

loškega in besednega nasilja, ki na koncu pripelje do razkritja, da je 'hothouse' vladna ustanova, v kateri državna birokracija pod krinko znanosti izvaja nadzor nad ljudmi, še posebej nad njihovim mišljenjem in čustvovanjem.

Igralec **Renato Jenček** je v predstavi uprizoril Roota, vodjo ustanove za psihološke raziskave.

Kaj je pravzaprav namen raziskav? Smisel raziskav je zelo dvomljive narave. Se bodo rezultati uporabili v vojaške namene ali za nadzorovanje lastnega ljudstva – ne vemo. **Čeprav Root podpiše mrliški list, se zdi, kot da se ne zaveda, kaj se v resnici dogaja. Kako se sooča z razkrivanjem resnice o uboju?**

Root nima problemov z umorom. Problem je, kako celotno stvar pomesti pod preprogo. Jo podtakniti komu drugemu in se delati nevednega. To je zelo blizu naši stvarnosti.

Že Aristotel je zapisal, da so besede močnejše kot meč. V predstavi se izmenjujeta nasilje in komika. Kako ste si pomagali pri študiju vloge?

Aristotel je lepo povedal o moči besede. Mislim pa, da igralec črpa iz različnih izkušenj in vsi imamo izkušnje verbalnega pa tudi fizičnega nasilja. Kako se ta čustva potem realizirajo na odru? Včasih je zavedanje, da ti ljudje nimajo prav nobenih moralnih zadržkov, že samo po sebi grozljivo. Pomembne so te osnovne karakterne črte, nianse pa

Pinterjeva drama je komedija, kriminalka in včasih tudi grozljivka in predstavlja aktualno metaforo sveta, ki ga živimo.

zazvenijo na odru na različne načine. **Kaj se vam zdi tisto, kar je v drami strašno komično?**

Komično je seveda to nenehno pretvarjanje in medsebojno zavajanje teh likov. Znanstveno opravičevanje zločina zelo spominja na naše politike, ki svoje poteze opravičujejo z nekimi mistificiranimi finančnimi vzvodi, recimo z diktatom te ali one unije, federacije ...

Vseeno besedilo kliče k premisleku. Upam, da se bo predstava dotaknila gledalcev. Vse ostalo bo prišlo nekoč pozneje. Mogoče bo nekdo nekoč zahteval, da za največje napake odgovarjajo pravi krivci, tudi v naši deželi.

Aktualna še danes

Vendar Varovano območje v prvem planu predstavi izjemno natančno anatomijo oblasti in cinične metode

njenega nadziranja ljudi. S tega vidika je Pinterjeva drama danes nemara še bolj aktualna kot v času nastanka. Kot je pojasnil režiser in dramaturg predstave Janez Pipan, namreč živimo v družbi nadzora, v paranoični atmosferi vsesplošne kontrole in z občutki, da se pred nadzorom države, firme ali najrazličnejših legalnih in nelegalnih varnostnih služb sploh ne moremo več skriti. Smo nenehni poskusni zajci v eksperimentih, za katere sploh ne vemo, kakšni so in kdo jih izvaja.

Premiera predstave bo 19. februarja v SLG Celje. V predstavi ob Renatu Jenčku nastopajo še **Vojko Belšak**, **Aljoša Koltak**, **Minca Lorenci**, **Andrej Murenc**, **Tarek Rashid** in **Bran-ko Završan**.

*Maja Djordjevič,
foto: arhiv SLG Celje*